

Augustus Franciæ Rex; & illius adversarius Otho Saxoniæ Dux, cui favebat Innocentius Papa tertius, exorsam habens Friderici olim Ecclesie infensissimi stirpem. Insignia Regni primus Aquigrani Philippus assumpserat: deinde Otho. Tandem inter ambos ea conditione pax iniit, ut quamdiu superstes esset Philippus; Regio nomine Otho abstineret, post illius obitum rite titulum hunc usurparet. Regnavit itaque Philippus annos decem, interfectus demum a. 1208. vacuum Othoni, qui quartus ejus nominis fuit, sedem reliquit. Philippi conjux, Haec Constantiopolitani Imperatoris filia, ut necem viri audivit, præ moestitia vitam & ipsa finit. Otho enim Innocentius Imperatorem Romæ pronuntiavit. Sed anno insequenti fœdus fragum, & Ecclesie jurâ violantem, atque hostiliter Italiam incurstantem, & factionibus læssentem, communionem factorum simul & Imperio submovit.

2. Hic ille Otho est, qui iniita belli societate cum Joanne Avunculo suo Angliæ Rege, adversus Franciæ Regem Philippum Augustum, pacta inter ambos totius Franciæ Regni divisione, ascitoe in fœdera belli Ferdinando Flandriæ Comite, ad Rovinas prope Mosam fluvium confluit, tanto utriusque studio, ut in conferata acie & Philippus & Otho pugnantes equis dejecti sint, & militum virtute in novos equos sublevati. Otho demum, quamvis longe numerosioribus copiis succinctus, post horrendam suorum stragem ab Francis pressus in fugam effunditur, immensis relictis manibus multaque cum Aquila prætoriana a Francis occupatis signis ac vexillis, redactis simul in Francorum manum præcipuis belli ducibus: inter quos extitit belli fax & incensor Flandrorum Comes Ferdinandus. Eodemque die apud Andegavos altero pralio Francos inter & Anglos decertatum est: his sub Regis sui Joannis ductu, illis sub Ludovico Philippi filio, qui nominis hujus octavus paternum successit in regnum. Ab hoc pari felicitate profugati sunt Angli, capto in acie Salisberienfi Comite. Philippus utramque victoriam Deo referens acceptam, quæ utique si hostibus obtigisset, actum fuisset de florentissimo Regno, ædem Desparæ Virgini sacram ex voto juxta Sylvanectum dedicavit, & Victoriâ appellari iussit. Geminata ista victoria obtigit a. 1214.

3. Anno insequenti 1215. celebratum est ab Innocentio III. œcumenicum Lateranense quartum Concilium, in quod ex omnibus Christiani Orbis provinciis Episcopi convenerunt duodecim supra quadringentos. Ibi conclamatum sacrum est bellum ad Palestinam, quam Saladinus Calipha subjugarat, recuperandam. In eo Eucharistia transubstantiationis fides confirmata, damnatusque Joachimi Abbatis Florentis Monasterii liber, quem contra Petrum Lombardum ediderat. Cautum quoque fuit de Albigenum & Valdensium hæresibus exterminandis, multaque saluberrima edita decreta pro morum & sacræ disciplinæ reformatione.

4. Exautorato Othone, Fridericus secundus Henrici sexti filius anno tertio ab Philippi patris necē, Germanorum suffragiis eligitur. Periculosa quidem alex plena res erat, si forte (quod etiam postea contigit) adversus Ecclesiam bellum moveret. Cum enim sub Henrico & sub Anobarbo tam immanes vexationes Ecclesia subtinuerit, quo tempore principes Aulicæ & Calabriae, Siciliæque, partes Romanorum Pontificum strenue tutabantur; quam erat formidanda Imperatorum potentia, postquam tot optimis & præpotentibus provinciis aucti erant? Fridericus illis dominabatur provinciis jure hereditatis maternæ. Henricus enim ejus progenitor Constantiam Rogerii primi Siciliae Regis filiam duxerat, non monacham, ut quidam falso prodiderunt, eamque ætate provectam, sed regia in aula educatam, & juvenili florentem ætate, anno 1186. Mortuo demum Anobarbo in Oriente ac demerso in flumine, in quod se natandi studio iniecerat, Henricus filius re & cognomine ferox, una cum uxore Constantia corona Imperatoria donatus est Romæ ab Cælestino tertio Pontifice anno Chr. 1191. Cum prius Tusculum Romanis concessisset, qui oppidanis, a quibus continuas clades sub rebellibus Imperatoribus passi fuerant, insensum, oppidum solo æquarunt, ejusque cives exulare compule-

runt. Ipse vero Henricus truculentus & suspiciosus in dotales uxoris provincias omni crudelitate defævit. Guilielmum autem, qui solus ex Roberti Guiscardi stirpe supererat, oculis orbavit, atque in vinculis mori coegit. Anno demum 1197. Messana veneno ab uxore, ut quidam veteres referunt, sublatu est, non valente ejus diutinas in suos immanitates perferte. Cum prius a Romano Pontifice anathemate percussus esset, eo quod violatis sacri belli immunitatibus, Richardum Angliæ Regem, a Palestina redeuntem, in Austria intercepti, & in vincula conjici mandasset, seque ipsum coegisset pretio ingenti redimere.

5. Fridericus nomine secundus, Henrici & Constantiæ proles, Romæ de manu Honorii tertii Pontificis insignia cepit Imperii anno 1220. fidemque jurejurando firmavit expeditionis adversus Saracenos suscipiendæ, quam tamen innumeris usibus tergiversationibus in longum tempus distulit: annoque 1222. dilationem vexavit Pontificiam; Episcopos diversos per Apuliam & Siciliam constituit, depulsis quos Papa istem præfecerat Ecclesiis. Collectas etiam, & census novos ab Ecclesiis exegit, promissamque ad Saracenos transmissionem, quam Honorius urgebat, iudicatus est. Sub his Joannes Brennus, Hierosolymæ rex, jure quidam ac titulo, sed non possessione, Romam appulit, offensus, quæ inter Pontificem & Fridericum intercesserat, futurum conciliator, nec non expeditionis in Orientem fautor. Horum trium colloquio condonate sunt offensa, promissaque satisfactio, atque ut firmius coalesceret fœdus, Fridericus amissa priore conjuge Maria, Regis Aragonum filia, ex qua Henricum & Conradum filios suscepit, Iolem seu Iolantem Joannis filiam duxit uxorem; eoque ex fœdere Siciliae regibus Hierosolymitani Regni titulus accessit. Anno igitur Chr. 1223. Honorius ad Philippum Franciæ Regem, alioque Christianos Reges litteras transmisit, hujusce deliberationis testes, quibus istem litteris impensis illos ad eandem cum Imperatore expeditionem hortatur, ipseque Rex Joannes in Franciam & Angliam eodem Principes adhortandi studio profectus est. Sed dum cunctatur Fridericus, moritur Honorius anno 1227. eique successus Gregorius nonus, Fridericum admonitum & tergiversantem factorum communionem interdicit; qui demum sequente anno in Syriam navigans, nullo edito pralio, nulla facta obsidione, propudiosam cum Sultano pactationem iniit, ut templo, quod Christianorum fuerat, & Salomonis dicebatur, Saracenorum præsidio, cum locis per circuitum occupatis, ipse Fridericus urbem voti solvendi gratia ingrederetur, aliaque sacra Palestinae loca in speciem haberet, reservatis tamen acibus & munitionibus, quæ sub Saracenorum potestate remanerent: atque in decem annos inducia firmarentur. Nec tamen his comprehenderentur Antiochiæ Principatus, Tripolis Comitatus, aliaque civitates & loca Hospitaliariorum, sed si qua horum a Saracenis invaderentur, non solum nullas suppetias ferret Imperator, verum etiam ne ab aliis ferrentur, impedire pro viribus teneretur. His utrinque juratis (quibus tamen Sultanus Damasci omnino consentire renuit) Fridericus velut triumphabundus Hierosolymam ingressus, nemine sibi in occursum veniente, cum nullus esset, qui Divina celebrare Officia auderet, in templo sepulcri Dominici postam altari sacro Hierosolymitani Regni coronam suis ipse manibus capiti suo imposuit; omni absente Clero propter interdictum a Patriarcha rem Christianam a Friderico prodi nullatenus patiente civitati injectum. Postridie Aconem seu Ptolemaidem propeperans, multas habuit cum Hospitalariis & Templariis Urbem illam defendentibus similitates, quæ erant in portu ad Terræ sanctæ custodiam collocatae triremes, per suos fatelites destruxit, quasi post induciarum fœdus inutilis: ipse vero nemine salutato, & a nemine salutatus inde in Cyprum solvit, & in Italiam inglorius & infamis regressus est, quam protinus intestinis odiis & factionibus replevit Gibellinorum, qui partes ejus sustinebant; cum qui a Pontifice stabant, Guelfi dicerentur. Ducem vero in Longobardia constituit Gibellinæ partis Ezelinum, stirpis Teutonice, Tyrannum perfidum & immanem, qui annis quatuor & triginta Patavium, Veronam, Brixiam, Tridentum, Tarvisum, aliaque urbes oppressas tenuit.

6. Philippus Augustus Franciæ & Richardus Angliæ Reges communi consilio mutuas similitates ad Saracenicum bellum pio Religionis affectu converterunt: ambo distinctis classibus Ptolemaidem, quæ aliter Acon dicitur, celeberrimum Orientis Emporium, in Phœnicia situm, appulerunt, & terra marique adorti, vi tandem expugnarunt anno 1191. Sed societate in æmulationem & discordiam versa, accessibus amborum viribus, uterque nullo alio opere pretio factus, in suam ditionem remeavit. Richardus, antequam in Syriam deveniret, Cyprum insulam ejecto inde Tyranno Isaaco Commeno, Græco, in suam redegit potestatem. Eamque insulam nobili Gallo Vidoni Lusitano, quem Saladinus Regno Hierosolymitano spoliavit, vendidit, in qua ipse illiusque posterii deinceps regnaverunt. Richardus, dum regreditur, tempestate in Istriam oram dejectus, ac sumpta famuli veste, ne internosceretur, tandem in Germania Leopoldo Austriae Marchione, quem graviter in Ptolemaidis expugnatione offenderat, interceptus, a quo Imperatori Henrico deditur, qui captivum, donec se pretio redimeret, in vinculis detinuit.

7. Altero bello sacro distenta fuit Francia sub Rege Philippo Augusto. Albigenum hæreticorum partes tuebantur Raimundus Tolofanus Comes, ejusque affinis Petrus Aragonum Rex, eadem ambo infesti lue. Contra quos Innocentius III. hortatu Catholicis Principes facram militiam susceperunt, Simone Montefortio constituto duce. Quæ Albigenes ad Mauretum in agro Tolofano oppidulum adorti sunt, habentes in exercitu centum millia armatorum, quorum ducebant ordines Atagonum Rex & Tolofanus Comes. Cum tamen Montefortius non plures octingentis equitibus & mille pedibus in acie haberet, quibus Divino præsidio confisus tam ingentem hostium multitudinem profigavit, inter quos Rex Aragonius pugnans occubuit cum octoginta suorum millibus. Simon auctis novo militum delectu Catholicis copiis, adeo memorabilem victoriam pari alacritate profectus est. Bitertis, Carcaffonem, Albigenum, aliaque perduellium munitionibus oppida Catholicis expugnavit, præunte inter graviora discrimina intensissimis precibus ad Deum, & adhortationibus ad milites & Crucifixi effigiem, quam manu gerebat ostentante divo Dominico. Quibus incitamentis sacræ copiæ ultra humanas vires permulta facinora exequabantur. Strenuus tandem Montefortius, dum Tolofam obsidet, vibrato per machinam faxo lesus interit. Idem bellum ab Rege Ludovico VIII. ann. 1226. instauratum est, atque ab ejus filio sancto Ludovico anno 1229. terminatum, quo Raimundus Comes ejurata hæresi, filiam suam Alphonso, sancti Ludovici fratri, cum Tolofani Comitatus dote collocavit.

8. Suam etiam gloriæ fegetem Hispania messuit hoc saculo uberrimam. Ilamolinus Tualis Rex universam vincendo pervagatus Hispaniam, Pyrenæos etiam montes transenderat: sed anno 1212. quatuor Reges Castellæ, Aragoniæ, Lusitaniæ, atque Navarrae, conjunctis viribus ad Tolofam Hispaniæ oppidum convenientes, tanta strage Saracenos victorios insolentes profigarunt, ut ducenta millia cecidisse memorentur. Ea clade, Saracenorum res ad ruinam in Hispaniis inclinare coeperunt. Et vigesimo post anno Ferdinandus Castellæ Rex Cordubam cepit Maurorum arcem, & regionem civitatem. Atque amissis paullatim ceteris Provinciis nihil eis reliquum fuit præter Granatensæ Regnum. Hæc narrat Rodericus, Sancius, Mariana, aliaque historici.

9. Jam vero ut a rebus Occidentis in Orientem digrediamur: ex historico Græco Niceta Choniatae addiscimus, Isaacium Angelum, Byzantii Imperatorem, a proprio fratre regnandi cupiditate ducto fuisse Imperio depulsum, atque oculis orbatum, & in carcerem conjectum. Isaacii vero filium Alexium Angelum effugisse patrii perfidiam & crudelitatem Alexii, qui sibi Comneni cognomen asciverat, atque e custodia in qua detinebatur, dilapsam, ad Philippum recursum habuisse, qui erat Germanorum Imperator, quique Irenem Isaacii captivi filiam, atque ita evaris Alexii forem habebat uxorem, cujus opera & interventu cum Principibus, qui ad sacram Hierosolymorum expeditionem nomen dederant, hyememque in anchoris apud Constantinopolim transigebant, commodius tempus provectionis præstolantes, consilia communicavit; quorum præcipui erant Dandulus Venetorum Dux, Balduinus Flandrensis Comes, Bonifacius Montisferrati Marchio. Qui omnes bello adversus Alexium Comnenum Imperii invasorem gerendo conspirarunt. Urbemque adorti tandem expugnarunt & incenderunt, ex qua furtim se Tyrannus subducens, Delbetum fuga se recepit. Contigit illa urbis expugnatio anno 1203. Tum e custodia e ductus, in solio Imperiali, ex quo dejectus fuerat, communi Principum studio collocatus est cæcus Isaacius, eique in confortium Imperii filius adjunctus est Alexius. Introductus quoque fuit in urbem publicus Latinorum cultus, & consentiente Innocentio III. pri-

Cabassini, Notitia Ecclesiastica.

mus stabilitus in urbe Latinus Patriarcha Thomas Venetus. Hæc & sequentia referunt Græci scriptores Nicetas & Nicephorus Gregoras.

10. Rebus ita constitutis longius provehi cepit fœderatorum Classis. Quo tempore Alexius Ducas, quem Græci Murzuphulm cognominabant, hoc est superciliosum, advertens Græcos male affectos in Alexium Angelum & Latinorum religionem, occasionem perpsit ambiendi Imperii, seque suis artibus expeti & postulari fecit Imperatorem, cum esset & progenie illustri ingenioque simul acer & consilio prudens. Cum vero Isaacius Angelus ex continuo mœrore jam ad vicina mortis processisset, multasque fenex prævideret ex juvenili filii sui imprudentia futuras calamitates, & male cum illo conveniret, quem videbat populis exofum omnifque boni consilii vacuum: Alexius Murzuphulm tumultum concitavit plebis contra Alexium Angelum, singensque se optime erga eum affectum, eidem consuluit, ut paululum secederet, donec ipse populi turbas placasset, suaque comperisset industria. Ille nihil diffidens passus est includi se in secretum conclave, dum Murzuphulm ad populum concitatum accedens lubens passus est Imperatorem proclamari. Inde ad Imperatorem, quem incluserat, regrediens, venenum ad id paratum porrexit, quod cum ille bibere recufasset, fauces ejus laqueo elisit, sibi que dominatum arripuit.

11. Tanti facinoris accepto nuncio fœderatorum Classis Constantinopolim regreditur, eamque denuo terra marique adoritur, brevique expugnat anno 1204. Murzuphulm ex fuga receptus Principum judicio ex alta turri præcipitatus est: communibusque suffragiis, annitente potissimum Dandulo Venetæ classis præfecto, Balduinus Flander eligitur Byzantinus Imperator, deciso tamen & in æctum redacto Imperio; Veneti enim plerisque tum maris Ægei, tum Mediterranei insulas retinuerunt: Bonifacius Montisferratenfis Peloponnesum, quæ Morea dicitur, cum regis titulo: Godefridus vero Trecentis Athenas sibi asseruit. Ex Græcis tandem Theodorus Lascaris Alexii Comneni olim invasoris gener dominatum in Bithynia Prusæ & Nicææ finitimisque locis fixit; cumque strenuus esset belli dux, & Turcas cum iporum Sultano Iconii Principe iteratis præliis superavit ac fregit. David Comnenus perexiguam fundavit Græcorum Imperium apud Trapezuntem & Ponticam oram. Theodorus quoque Angelus Thessalonicæ dominatum usurpavit, aliaque alia loca, singulis quasi vectores in communi naufragio tabulas, quas fors offerbat, sibi vindicantes.

12. Balduinus dum prævalidam Thraciæ urbem Adrianopolim arcta premit obsidione, eaque se brevi potiturum sperat inauso casu perit. Accurrente enim ad ferendas urbis suppetias cum ingenti Bulgarorum & Scytharum manu Joanne Bulgarorum Rege, quem Joanninum alii vocant, alii Calojoannem, hic stratagemate usus, majorem copiarum partem relinquit in insidiis, ipseque cum minori parte copias obsidentis adoritur. Balduinus confidens se haud ægre paucorum audaciam esse fracturum, copias in eorum occursum educit, editoque certamine post aliquam hinc inde eadem Joanninus paullatim retrocessit, instante acrius Balduino, in fugam apertam effunditur, quem Balduinus a tergo urget; sed derepente insurgunt, qui erant in insidiis, & circumventos Latinos gravi occasione cadunt, ipseque Balduinus captivus cum suorum multis abducitur, nec dum completo Imperii biennio. Post acceptam cladem, Henricus ejus frater Imperio præficitur, quod administrare cepit, nomine tamen regio & insignibus abstinens, donec anno quatuordecim insuper mensibus exactis ab illa captivitate, fratris mors comperta fuit; tunc demum in Imperii nomen & ornamenta consensit. Qua occasione Nicetas Choniates illius moderationem ceteraque virtutes commendat, ingenue professus contraria his exempla apud Græcos populares suos fuisse frequentia, apud quos regno designati, non expectata præcessoris morte, aut illum oculis orbatum, & in vincula detrusum, regno depellere solebant, qualis erat adhuc recens memoria in Alexio Commeno adversus fratrem Isaacium, & in Alexio Duca Murzuphulm, qui Alexium Angelum pariter Imperatorem stragularaverat. Illius porro ætatis historici scribunt, Balduinum duotetro carcere maceratum, fuisse ibidem necatum. Solus Nicetas crudelius cum eo gestum prodit, scilicet brachiis cruribusque amputatis relictum in deserta quadam valle fuisse volucibus & feris in escam expositum.

13. Ejus in locum successus Henricus frater decennium imperavit. Huic successit Petrus Altissiodorensis gener: qui relicto impubere filio sub Joanne uxoris tutela, postquam in Imperio triennium possidisset, extinctus est. Hunc Robertus excepit. Hic affinitatem contraxit cum altero Græcorum Imperatore, Theodoro Lascari, nuptum